

THEA

TÜRKİYE HAPİSHANELER ENFORMASYON AĞI
TURKEY'S PRISON INFORMATION NETWORK

Türkiye Hapishaneler Enformasyon Ağı

Adalet Sistemi içine Giren Çocuklar ile ilgili Çalışma Grubu

Türkiye'de;

- 1- Adalet Bakanlığı'nın Mart 2015 tarihli verilerine göre Çocuk Hapishanelerinde 545 hükümlü, 1620 tutuklu çocuk bulunuyor. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 12. Maddesi, bir çocuğun 18 yaşını doldurana kadar çocuk hapishanesinde kalabileceğini ifade etmesine rağmen, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün sitesinde 18 yaşındaki çocuklar bu rakamlara dahil edilmemiştir. Bu konuya ilişkin yaptığımız 03.02.2015 tarihli bilgi edinme başvurusuna ise böyle bir istatistiğin olmadığını ifade ederek cevap vermişlerdir.
- 2- Çocuk Hapishanelerinde sosyal görevlilerin sayısı oldukça yetersizdir. Çocuk mahpuslar, infaz süreçlerini sosyal görevlilerden ziyade infaz koruma memurlarıyla geçirmektedir. Örneğin 324 mahpus kapasiteli İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun "psiko-sosyal servisi"nde 2 psikolog 1 sosyal çalışmacı yer almaktadır. Yine aynı kapasitedeki Maltepe Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu'nda da bu sayılar aynıdır. Yetişkinler için dizayn edilmiş hapishanelerdeki çocuk koşullarında kalan çocukların ise psiko-sosyal servisteki meslek elemanları ile ilişkileri minimum seviyededir.

Bu verilerden yola çıkarak kanunlarda yer alan "iyileştirme" iddialarının altının boş olduğunu, hapishanelerde asıl olarak güvenliği esas alan yaklaşımın varlığını koruduğunu söyleyebilmek mümkündür.

- 3- 05.02.2015 tarihinde Adalet Bakanlığı'na yaptığımız bilgi edinme başvurusunun cevabına göre, 2017 yılı sonuna dek 4 Çocuk Hapishanesi daha inşa edilecek ve 1.144 kişilik bir kapasite artışı gerçekleştirilecek. 2015 yılı içinde açılması planlanan bir Çocuk Hapishanesi olmayışı etkili bir çalışma ile onarıcı adalet yaklaşımlarına dikkat çekebileceğimize dair bizleri umutlandırmaktadır.
- 4- Adalet Bakanlığı'nın 2015 yılının ilk aylarındaki verilerine göre hapishanelerin toplam kapasitesi 163.129 iken mahpus mevcudu ise 165.033'dür. Hapishanelerde kapasitenin üzerinde mahpus bulunmaktadır. Çocuk hapishaneleri için de benzer bir durum söz konusudur. Her ne kadar Çocuk Hapishanelerinin kapasitelerine ve tutuklu/hükümlü çocuk sayısına dair yaptığımız bilgi edinme başvurularına ise böyle bir istatistiğimiz bulunmamaktadır denilerek cevap verilmiş olsa da Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün sitesinde yer alan verilere bakarak bazı değerlendirmeler yapabilmek mümkündür. Bu sitede yer alan Mart 2015 tarihli verilere göre 3

“Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu” ve 1 “Çocuk Eğitimevi” bulunmaktadır. Burada yazmasa dahi İstanbul’da bir “Çocuk Eğitimevi” daha açıldı. Yine Adalet Bakanlığı’nın verilerine göre Eğitimevlerinin kapasitesi 100 ile 250 arasında değişiyor. Toplam 5 çocuk hapisanesinin kapasitesinin maksimum 1250 olduğunu düşünsek dahi Mart 2015 tarihi itibarıyla hapisanelerde 2165 çocuk tutulmaktadır. Bu sayılar hem kapasitenin aşılmış olduğuna hem de çocuk mahpusların yetişkinler için açılmış hapisanelerde tutulduğuna işaret eder.

Çocukların tahliye olmasının ardından yeniden Adalet Sistemi içine dahil edilmesinin oranının %65 olduğu göz önünde bulundurulduğunda çocuk mahpusların sayısında artış olması, zaten kalabalık olan hapisane mevcutlarının daha da artması aynı zamanda hak ihlallerinin artabileceğinin göstergeleri olarak da değerlendirilmeye açıktır.

- 5- İnsan Hakları Derneği’nin 2014 Hak İhlalleri Raporu’na göre hapisanelerde yıl içinde 54 çocuk işkence görmüştür. Ve yine son yıllarda neredeyse sürekli olarak çocuk mahpusların taciz ve tecavüzlerine dair haberler basına yansımaktadır. Bu haberlerin sadece dışarıya yansıtılabilecek kanallar bulabildiğinde haber olduğu ve bağımsız izleminin mümkün olmadığı düşünülürse şiddet, işkence, taciz ve tecavüz vakalarının gerçek boyutunu bilmek mümkün değildir. Bu sivil toplum ve insan hakları örgütleri için ciddi bir kaygı unsurudur.
- 6- Adalet Bakanlığı’na yaptığımız 13.01.2015 tarihli bilgi edinme başvurusunun cevabına göre, Eğitimevinde tutulmaktayken disiplin cezası nedeniyle kapalı hapishaneye gönderilen çocuk sayısı 2009 yılında 29, 2010 yılında 23, 2011 yılında 38, 2012 yılında 57, 2013 yılında 148, 2014 yılında ise 263’tür.

Bu rakamlar, çocukların sosyal hayata katılımını arttırdığı iddia edilen Eğitimevlerinin yeniden tartışılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tüm bu verilerden yola çıkarak;

Çocuk hapisanelerinin daha fazla tartışılması gerektiğini düşünüyoruz. Bir çok ülke mahpus sayısını azaltır, hapisanelerini kapatırken Türkiye’nin mahpus sayısını arttırmaya çalışması ve birçok yeni hapishanenin yanı sıra yeni çocuk hapisaneleri açması eleştiriye açık bir tutumdur. Kaldı ki her yıl çocuk hapisanelerinden kötü haberler geliyor oluşu bu tartışma ve eleştirinin aciliyetini de ortaya koymaktadır.

Çocuk hapisanelerini tartışabilmek, bu konuda güncel, doğrulanabilir ve periyodik raporlama yapabilmek, veri ve politika üretebilmek amacıyla bir araya gelmek istiyoruz. Bu toplantı tüm bunların nasıl gerçekleştirilebileceği üzerine yoğunlaşacaktır.

Çocuk hapisanelerine karşı birlikte tartışalım, üretelim istiyoruz.

Bu toplantıda şunlar amaçlanmaktadır:

-Hapisaneler alanındaki STÖ’leri bir araya getirmek

STÖ’ler esnek bir ağ yapısı altında, asıl olarak da belirli toplantılar temelinde ve üretimler gerçekleştirmek amacıyla bir araya geleceklerdir.

-Hapishaneleri akademik çalışmaların konusu haline getirmek

Hapishaneler alanında yapılan akademik çalışmaların sayısı sınırlı olduğu için, hapishaneleri akademik çalışma alanları haline getirebilmenin yolları aranacaktır.

- Alandaki farklı bilgi ve deneyimleri toparlamak

Her bir STÖ'nün elinde olan bilgiler oluşturulacak bir veri tabanı içerisinde bir araya getirilecek ve bu bilgiler hem ağ bileşenlerinin kullanımına sunulacak hem de hapishanelere ilişkin raporların yazımı için kullanılacaktır.

- Hapishanelerdeki hak ihlallerini geriletmek ve hak temelli mücadeleye katkıda bulunmak

Hapishaneler gibi kapalı ve bir kesimin (mahpusların) otoriteden tamamen mahrum bırakıldığı diğer kesimin ise (hapishane idaresi) otoritenin mutlak hâkimi olduğu kurumlar hak ihlalleri için uygun zeminler sunmaktadır. Türkiye hapishanelerinin tarihi, hak ihlallerine karşı duyarlı olmak konusunda yeterince olumsuz örneğe sahiptir. Bu nedenle hapishanelerde hak temelli mücadeleye katkıda bulunmak ve aynı zamanda hak ihlallerini geriletmek, kurulacak ağın önemli hedeflerinden ikisini oluşturmaktadır.

- Çocuk mahpuslarla düzenli mektuplaşma faaliyeti yürütmek

Hapishanelerden doğrudan bilgi edinebilmenin birkaç yolu vardır ve bu birkaç yoldan birisi mektuplaşmaktır. Şu an için STÖ'lerin hapishanelerde izleme faaliyeti yapabilmesi mümkün olmadığından, mektuplaşabildiğimiz oranda bütün sınırlılıklarına ve sorunlarına rağmen izleme faaliyeti yapabiliyor olacağız. Bu nedenle mahpuslarla düzenli bir mektuplaşma faaliyeti yürütmek gerekmektedir.

AÇIK
TOPLUM
VAKFI

